

گفت و گو با سَفير تر کيه روز سه شنبه هفته گذشته و در ساعت اعلام توافق جامع بين ايران و گروه ۵+۱ انجام شد. آقای سفير همانطور که به سوال‌ها پاسخ می‌داد، نیم‌نگاهی هم به صفحه تلویزیونی داشت و با حساسیت اخبار مربوط به توافق را دنبال می‌کرد. با این وجود، گفت‌وگو ما با «رضا هاگان تکین» بسیار صریح بود. این مصاحبه تقریباً یک هفته پس از مصاحبه‌ای که با سفير سوریه در تهران داشتیم انجام شد. سفير تر کيه تمام اخبار و گزارش‌های رسمی و غیررسمی مربوط به حمایت تر کيه از گروه‌های تروریستی در داخل خاک سوریه و عراق را تکذیب و تلویحاً پذیرفت که دولت تر کيه به گروهی که «ارتش آزاد سوریه» می‌نامد و آنها را «مخالفین مشروع» می‌داند، کمک می‌کند. وی حتی معتقد بود، داعش همدست دولت بشار اسد است و دولت سوریه با تروریست‌ها نمی‌جنگد! نکته جالب دیگر در این مصاحبه، شناختی بود که وی از روزنامه «کیهان» داشت. «هاگان تکین» به ما گفت، «اگرچه در این روزها، در میان مردم تر کيه نیز بسیار شناخته شده است و ... اما چه بخشی از این مصاحبه بسیار چالشی شد اما جانب هاگان با صبر و متانت مثال زدنِ خود همه سوال‌ها را پاسخ داد. مشروح این مصاحبه خواندنی و متفاوت پیش روی شماست. سرویس خارجی

کیهان: آقای سفير! به عنوان سوال نخست، چون ما در روز و ساعات افضای توافق بين ايران و گروه ۵+۱ در حال گفت و گو با شما هستیم، اگر مایل هستيد ارزیابی خودتان را درباره این توافق و تأثیر احتمالی آن بر روابط دو کشور ارائه کنید. خیلی خوش آمدید. روزنامه کیهان یکی از روزنامه‌های مهم ایران است و در تر کيه نیز کیهان، روزنامه بسیار شناخته شده‌ای است. گفت و گو می‌ما در یک روز تاریخی انجام می‌شود. ما هم با کنجکوی منتظر انتشار متن کامل توافق بين ايران و گروه ۵+۱ هستیم تا آن را ارزیابی کنیم چون متن کامل توافق را هنوز ندیده‌ام، نمی‌توانم ارزیابی دقیق و کاملی از آن داشته باشم. اما تر کيه از آغاز، حق استفاده صلح‌آمیز از انرژی هسته‌ای را برای ایران به رسمیت شناخته و همواره با محدود کردن ایران در جامعه بین‌المللی مخالف بوده است و همواره تر کيه از اینکه مشکلات از طریق گفت‌وگو حل و فصل شوند حمایت کرده است. به این خاطر ما از انتشار خبر حصول توافق خیلی خوشحال شدیم. ایران یکی از مهم‌ترین کشورهای منطقه است و اینکه ایران بتواند جایگاه بین‌المللی که محق و شایسته آن است را به دست آورد، برای تر کيه نه فقط در بعد روابط دو جانبه بلکه در مسیر مثبتی که تحولات منطقه‌ای می‌تواند پدید کند هم مهم است. ما آرزو داریم که ایـسن توافق هم برای ایران و هم برای کل منطقه یک صفحه جدید و مثبتی باز کند.

کیهان: موضوع تشکیل دولت جدید تر کيه بالاخره به کجا رسید؟ به نظر شما آیا ما شاهد تشکیل یک دولت ائتلافی خواهیم بود یا با شکست در تشکیل دولت ائتلافی، انتخابات زود هنگام برگزار خواهد شد؟

پیش‌بینی قطعی در این مورد دشوار است. دو هفته پیش رئیس‌جمهور دستور تشکیل دولت جدید را به آقای «احمد داود اوغلو» دادند وایشان نیز مذاکرات را برای تشکیل دولت ائتلافی آغاز کرده‌اند. جلسه‌ای که آقای داود اوغلو با حزب جمهوری خلق دومین حزب بزرگ پارلمان داشتند برای تشکیل دولت ائتلافی بود. ما می‌توانیم بگوییم مواضع و دیدگاه‌هایی که بعد از این دیدار بوجود آمده، فضای سیاسی را بسیار مثبت کرده است. آقای «داود اوغلو» با رهبران دو حزب دیگر پارلمان نیز دیدار خواهد کرد و بعد از این دیدارها با احزابی که احتمال ائتلاف بیشتری دارند دور دور گفت و گوها را بر گزار خواهد کرد و طبیعتاً اگر در طول ۲۵ روز، این مذاکرات برای ائتلاف به نتیجه نرسد، براساس روندی که قانون اساسی پیش‌بینی کرده است بحث تریابت‌زد همتام پیش خواهد آمد. اما همان‌طور که گفتیم رنده‌هایی که طی روزهای گذشته اتفاق افتاده احتمال تشکیل دولت ائتلافی را تقویت کرده است.

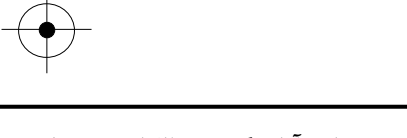
* آقای سفير شما چطور بشار اسد را که با تروریست‌ها می‌جنگد مشروع نمی‌دانید ولی حکومت عربستان که با حملات وحشیانه ملت یمن را می‌کشد مشروع می‌دانید؟*

کیهان: راهبرد سیاست خارجی دولت تر کيه از زمان روی کار آمدن حزب عدالت و توسعه «تنش صفر با همسایگان» اعلام شده بود. آیا فکر نمی‌کنید با توجه به تحولات سال‌های اخیر و روابط تر کيه با سوریه، عراق و ایران این راهبرد عملاً با شکست مواجه شده است؟

ما ابتدا باید این مسئله را مشخص کنیم. مفهومی که آقای «داود اوغلو» طرح کرد و آن را تحت عنوان «تنش صفر با همسایگان» بسط داد، بیشتر یک ایده‌آل و آرمان است و یک هدفی که آنی و در کوتاه مدت بتوان به آن دست یافت نیست. وقتی شما چشم اندازی برای خود مشخص نکنید، سیاست‌های قوی و تأثیرگذاری را نمی‌توانید در پیش بگیرید. طبیعتاً برای عملی شدن این آرمان به خصوص در بعد روابط دو جانبه دو طرف باید اراده جدی در این زمینه داشته باشند. در بین این سه کشوری که شما مطرح کردید اگر بطور مجزا نگاه کنیم در مورد ایران مشکل خیلی جدی در روابط ما وجود ندارد و روابط ما رابطه بسیار عالی است و نه ما و نه برادران ایرانی چنین تصویری را نداریم که تنش خیلی جدی در روابط بین دو کشور وجود داشته باشد.

کیهان: منظور من این بود که آیا جهت‌گیری سیاست خارجی تر کيه در طول ۱۰ سال گذشته حرکت به سمت «تنش صفر» با همسایگان بوده یا خیر؟ ما در شرایط کنونی می‌بینیم که تر کيه خیلی بیشتر از ۱۰ سال گذشته با همسایگان خود به خصوص سوریه و عراق تنش دارد و تمام توان خود را به کار گرفته که به جای به صفر رساندن تنش دولت سوریه را ساقط کند؟

ما باید اول ببینیم که این کشورها چه روندی را طی کرده‌اند. در هر دو کشور اتفاقات خیلی خونینی افتاده و هنوز در بخشی از عراق و سوریه این اتفاقات ادامه دارد. سوریه یکی از کشورهایی بود که ما نزدیک‌ترین روابط را با آن داشتیم. اما وقتی که دولت سوریه دست به کشتار شهروندان خود زد دولت تر کيه نسبت به این وضعیت واکنش نشان داد. شما می‌دانید که این مسائل در سوریه از ماه مارس ۲۰۱۱ شروع شد و اولین تظاهرات بود که مطالبات دموکراتیک مردم سوریه در آن مطرح شد. ولی دولت سوریه در مقابل این مطالبات از زور استفاده کرد. ما تا قبل از آن روابط خیلی طولانی با سوریه داشتیم و سعی می‌کردیم روابط بسیار خوبی را به انجام بدهی سری اصلاحات و پاسخ به این مطالبات قانع کنیم و بعد از آن کردیم. ما در سوریه حل و همه می‌دانند بیش از ۲۰۰ هزار نفر در سوریه کشته شدند، بیش از ۴ میلیون نفر آواره شده‌اند که بیش از نصف آنها یعنی ۲ میلیون نفر در تر کيه حضور دارند و دولت سوریه بی‌رحمانه با مردم خود برخورد کرده است و در حال حاضر دولت سوریه تمام مشروعیت خود را برای ما از دست داده است. ما با چنین دولتی نمی‌توانیم هیچ رابطه‌ای داشته باشیم.

کیهان: آیا پیگیری مطالبات دموکراتیک از طریق گروه‌های تروریستی سلفی – تکفیری و اعطای کمک‌های نظامی و لجستیکی به این گروه‌ها امکان‌پذیر است؟ شما در مقصربانی بحران کنونی سوریه، نوک پیکان را به سمت دولت سوریه نشانه می‌روید؛ اما آیا به این نکته تاکنون فکر کرده‌اید که در صورت سقوط نظام بشار اسد، آینده سوریه با وجود گروه‌های تروریستی مثل داعش و النصره چگونه خواهد بود؟ خطرات این تکفیری‌ها برای آینده تر کيه نیز مطرح هستند.

قطعاً نه. ما تمام این گروه‌ها را به عنوان گروه‌های تروریستی شناخته‌ایم و داعش را ما بزرگ‌ترین برای برای اسلام می‌دانیم و ما آنها را اصلاً مسلمان نمی‌دانیم. اما سؤال شما را به شکل کوتاه می‌شود این گونه پاسخ داد که آیا در ماه مارس ۲۰۱۱ و ماه‌های بعد از آن و حتی در سال ۲۰۱۲ چیزی به نام داعش یا جبهه النصره وجود داشت؟ در اصل سیاست‌های اسد این گروه‌ها را به میدان آورد. اگر مقدری به عقب برگردیم در سال ۲۰۰۳ آمریکا عراق را اشغال کرد و بعد از آن گروه‌هایی در عراق برای برخورد در مقابل نیروهای آمریکایی تشکیل شد و این گروه‌ها نسبت به نیروهای نظامی و حتی مسئولان آمریکایی که در عراق بودند عملیات‌های انتحاری انجام دادند و مهم‌ترین گروهی که این جریانات را رهبری می‌کرد القاعده عراق بود. داعش نیز از دل این گروه بوجود آمد اما آن موقع چه کسی با القاعده عراق کمک

دریچه‌ای به جهان khareji@kayhan.ir

* احتمال تشکیل دولت ائتلافی بیش از برگزاری انتخابات مجدد است.

جمهوریت تر کيه بود که جنجال زیادی را نیز در کشور شما ایجاد کرد. در مورد این ادعاها نظر شما چیست؟ آیا این‌ها هم دروغ هستند؟

ما باید اینجا بین مخالفین مشروع و داعش تمایز قائل شویم.

کیهان: تعریف شما از مخالفین مشروع سورى چیست؟ ما وقتی می‌گوییم مخالفین مشروع منظورمان کسانی هستند که در ترکیب «شورای ملی سوریه» حضور دارند. این مخالفین کسانی هستند که در قطعنامه‌ای که توسط شورای امنیت سازمان ملل برای تحولات سوریه صادر شد برای آنها نقش در نظر گرفته شده است و در حال حاضر بیش از ۱۰۰ کشور این شورا را به عنوان نماینده مشروع مردم سوریه به رسمیت می‌شناسند. اما ما همواره از این مسئله دفاع کرده‌ایم که در سوریه مسائل باید از طریق راه‌های مسالمت‌آمیز حل و فصل شود. اما کسی که راهکاری‌های نظامی را ترجیح داد رژیم سوریه بود و این که ما در شرایط کنونی مردم سوریه را بین دو گزینه رژیم بعث سوریه و گروه داعش مجبور کنیم که یکی را انتخاب کنند این اجبار درستی نیست. چشم انداز و آرزوی ما درباره سوریه این است

مصاحبه چالشی و متفاوت با رضا هاگان تکین

سوریه حل شود و این ستیزه جویان خارجی وقتی به کشورهای خود بازگردند تهدید بزرگتری محسوب خواهند شد. اما خب از عراق، ایران و لبنان هم کسانی برای جنگ به سوریه رفته‌اند و این مسائل را نباید یک طرفه دید.

سید محمد امین آبادی

که در این کشور دولت و نظامی سرکار بیاید که تمامی گروه‌ها، اقلтар و اقوام را اعم از سنی، علوی و کرد نمایندگی کند. ما آرزو داریم که چنین دولت فراگیری در سوریه تشکیل شود. قدرت گرفتن داعش با هر گروه مشابه دیگری در سوریه یا عراق نه تنها به نفع تر کيه نیست بلکه تهدیدی بر ضد امنیت ملی ما محسوب می‌شود.

*** * ***

* تر کيه هیچ وقت استفاده از زور را برای هیچ بحرانی از جمله یمن تأیید نمی‌کند.

کیهان: پس شما تلویحاً تأیید می‌کنید که دولت تر کيه به گروه‌هایی که آنها را میانه رو می‌نامد از جمله ارتش آزاد کمک تسلیحاتی می‌کند و انتشار این ویدئوها از سوی روزنامه جمهوریت تر کيه نیز در همین راستا است؟

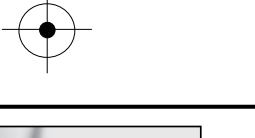
این ادعاها مطرح شده و دستگاه قضایی تر کيه هم در حال رسیدگی به آن است ولی همواره آن چه که در روزنامه‌ها و رسانه‌ها منتشر می‌شود لزوماً واقعیت ندارد و من نیز در جایگاهی نیستم که ادعاها را تأیید یا رد بکنم. در این خصوص یک روند قضایی شروع شده که باید طی شود. اما طبیعتاً حمایت از مخالفین مشروع در سوریه سیاست اساسی ما است.

کیهان: آقا سفير! شما مرتب از مخالفین مشروع صحبت می‌کنید در حالی که طی دو سه سال اخیر رسانه‌ها اخبار و گزارش‌های زیادی از جنایات‌های همین مخالفین که شما آنها را مشروع می‌نامید و از آنها حمایت می‌کنید منتشر کرده‌اند و حتی کار به جایی رسید که اخیراً خبری منتشر شد که وزارت خارجه آمریکا قصد داشته که ارتش آزاد سوریه را به عنوان یک گروه تروریستی اعلام کند؛ شما چطور از این گروه‌ها با این پیشینه حمایت می‌کنید؟ و اساساً به نظر شما آیا تقسیم‌بندی گروه‌های تروریستی به مشروع و نامشروع و میانه رو و تندرو کار درستی است؟

در صحبت‌هایی که شما مطرح می‌کنید یک اغتشاش مفهومی وجود دارد. تاکنون ارتش آزاد سوریه را نه ما و نه هیچ کشوری به عنوان یک گروه تروریستی شناسایی نکرده است و بلعکس این گروه در برابر یک رژیمي که به عنوان تروریسم دولتی شناخته می‌شود از منافع مشروع مردم سوریه دفاع می‌کند شناخته می‌شود. ما تعریفی مثبتی بر تروریست خوب و تروریست بد نداریم و دیدگاه ما درباره گروه‌های تروریستی خیلی روشن و واضح است. اگر ما با این منطق نگاه کنیم برخی کشورها حزب الله را هم به عنوان یک گروه تروریستی می‌شناسند و اینکه وزارت خارجه آمریکا خواهد ارتش آزاد را به عنوان یک گروه تروریستی معرفی کند من برای اولین بار است که می‌شوم ولی از نادرست بودن آن تقریباً مطمئن هستم. این مهم است که ما در سوریه بین گروه‌های مخالف و گروه‌های تروریستی مثل داعش، النصره و القاعده و دیگر گروه‌های تروریستی تفاوت قائل شویم.

کیهان: آقای سفير هزاران تروریست از بیش از ۱۰۰ کشور جهان و ۴ گوشه دنیا از اروپا گرفته تا آمریکا و از آسیای شرقی تا آفریقا در سوریه مشغول جنگ بر ضد دولت آقای بشار اسد مطالبات دموکراتیک هستند؟

من هیچ‌وقت حرفی مبنی بر اینکه هر کس در مقابل بشار اسد می‌جنگد مشروع است را نگفتم. من مجدداً تأکید می‌کنم ما بین گروه‌های تروریستی مثل داعش و النصره با سازمان‌هایی که منافع مشروع مردم سوریه را نمایندگی می‌کنند تفاوت واضحی قائل هستیم. طبیعتاً ستیزه جویان خارجی مسئله خیلی مهمی به حسد و همان‌طور که شما گفتید از چهار گوشه دنیا برای جنگ به سوریه می‌آیند. انشاءالله بالاخره روزی در کوتاه مدت آرزوی می‌کنیم که مسئله

* تر کيه از آغاز حق استفاده صلح آمیز از انرژی هسته‌ای را برای ایران به رسمیت شناخته و همواره با محدود کردن ایران در جامعه بین‌المللی مخالف بوده است.

*** * ***

در قبال حملات وحشیانه عربستان به یمن چیست؟ به نظر شما دولتی که خود نامشروع است و با رای و نظر مردم اداره نمی‌شود می‌تواند با این ادعا که خواهان برگرداندن حکومت مشروع به یمن است به این کشور حمله کرده و زنان و کودکان بی‌گناه را بکشد؟

ما باید به پیش زمینه این روندها در یمن نگاه بکنیم. اگر خیلی هم به گذشته بنگردیم. در شهر بورما گذشته جنبش انصار الله صنعا پایتخت یمن را اشغال کرد و بعد از شهبوری تا فروردین ماه گام به گام پیش رفتند و مناطق مختلف را در اختیار گرفتند و حکومت مشروع یمن را گام به گام وادار به عقب‌نشینی کردند. رئیس‌جمهور و وزیر دفاع یمن را حصر خانگی کردند. سلاح‌های سنگین را توقیف کردند. و شما می‌دانید منصور هادی رئیس‌جمهور یمن مجبور به فرار به عدن شد و بعد اقامتگاه وی را در عدن بمباران کردند. ما نباید این پیش‌زمینه را نادیده بگیریم و بگوییم اتفاقات یمن بعد از حمله عربستان شروع شد. سیاست تر کيه درباره یمن از آغاز مشخص بوده است. ما همواره از این مسئله که حوثی‌ها هم در آینده یمن باید سهم داشته باشند حمایت کرده ایم چرا که آنها هم بخش جدایی‌ناپذیری از ملت یمن هستند. اما اینکه بخواهند بر کل مردم یمن حکمرانی بکنند و در این راستا گام بردارند اقدام اشتباهی بود. طبیعتاً وضعیت امروز یمن موجب ناراحتی ما است و در نهایت بیش از هر کسی این مردم یمن هستند که این مصیبت را تحمل می‌کنند. و ما آرزو داریم که خونریزی‌ها هر چه سریعتر در یمن متوقف شود و دولتی فراگیر که کل ملت یمن را نمایندگی کند در این کشور بر سر کار بیاید. در منطقه به اندازه کافی نامنی و بی‌ثباتی وجود دارد و مشکل یمن نیز بتزینی روی این آتش است.

*** * ***

* ما داعش و النصره را به عنوان گروه‌های تروریستی شناخته ایم و داعش را ما بزرگ‌ترین بلا برای اسلام می‌دانیم و تر کيه داعش را اصلاً مسلمان نمی‌داند.

*** * ***

کیهان: ما اولین بار است که می‌شنویم جنبش انصارالله به دنبال کنار زدن همه گروه‌های سیاسی و حکومت بر کل کشور یمن است. سؤال من این بود که آیا شما بمباران و کشتار مردم بی‌گناه را راه حل مناسبی برای حل بحران یمن می‌دانید؟

تر کيه هیچ وقت استفاده از زور را برای هیچ بحرانی از جمله یمن تأیید نمی‌کند. ما همواره خواستار این بوده‌ایم که تمام مشکلات از طرق مسالمت‌آمیز و مذاکره حل و فصل شوند. مثل همین توافقی که بر سر پرورنده هسته‌ای ایران انجام شد و انشاءالله همه بحران‌هایی که در یمن، سوریه، عراق و لیبی وجود دارد از طریق مذاکره و گفت‌وگو حل و فصل شوند.

کیهان: برای آخرین سؤال ارزیابی شما از روابط دو جانبه بین دو کشور به خصوص در بعد تجاری چیست؟ چند میلیارد دلار مرادوات تجاری بین دو کشور وجود دارد؟ و آیا با توجه به ظرفیت‌های موجود دو کشور روابط فعلی تجاری را خوب ارزیابی می‌کنید یا باز هم جا برای پیشرفت وجود دارد؟ روابط بین ایران و تر کيه همان طور که در اول این گفت و گو

به آن اشاره کردم در مسیر خیلی خوبی قرار دارد و رویه پیشرفت است. روابط تجاری نیز طبیعتاً بخشی از ایـسن روابط همه جانبه رو به پیشرفت است. حجم تجارت بین دو کشور در سال گذشته ۱۴ میلیارد دلار بود. این رقم پایینی نیست و این حجم مبادلات تجاری رقم قابل ملاحظه‌ای است. اما وقتی ظرفیت‌های بین دو کشور

را در نظر بگیریم متوجه می‌شویم که ما خیلی بیشتر می‌توانیم آن را افزایش بدهیم همان‌طور که روسای‌جمهور دو کشور در دیداری

*** * ***

* قطعاً کمک به گروه‌های تروریستی برای سرنگونی دولت اسد راهکار درستی نیست و این سؤال را باید از کشورهایی پرسید که به این گروه‌های تروریستی کمک می‌کنند.

*** * ***

که داشتند هدف ۳۰ میلیارد دلار را برای حجم روابط تجاری بین دو کشور مشخص کردند. تر کيه و ایران دو کشوری هستند که تقریباً از لحاظ جمعیتی با هم برابر هستند. اقتصاد تر کيه در سال‌های گذشته در بین کشورهای جهان سریع‌تری رشد را داشته است. ایران اگرچه به شایده خاطر تحریم‌های اعمال شده طی سال‌های اخیر به اهداف تجاری و اقتصادی خود نرسیده ولی ظرفیت‌های خیلی قوی دارد. چسرا که هم ذخایر زبرزمینی و طبیعی خیلی غنی دارد و هم سرمایه‌های انسانی خیلی خوبی دارد و ایران کشوری است که خیلی به راحتی می‌تواند جهش اقتصادی داشته باشد. گذشته از این اقتصاد دو کشور بیشتر از اینکه ویژگی رقابت‌پذیری داشته باشند مکمل یکدیگر هستند. از لحاظ جغرافیایی نیز تر کيه درگاه اروپا به ایران

Cumhuriyet, MiT TIR'larındaki silahların fotoğraflarını yayımladı!

*** من در جایگاهی نیستم که ادعای روزنامه جمهوریت را درباره حمایت دولت از تروریست‌ها تأیید یا رد بکنم. در این خصوص یک روند قضایی شروع شده که باید طی شود. اما طبیعتاً حمایت از مخالفین مشروع در سوریه سیاست اساسی ما است.**

*** * ***

محسوب می‌شود و ایران درگاه شرق و آسیا برای تر کيه محسوب می‌شود و ما اگر به اینها اشتراکات داشته و فرهنگی دو کشور را نیز

اضافه بکنیم، می‌توانیم این را بگوییم که روابط تجاری بین دو کشور در مدت کوتاهی می‌تواند جهش بزرگی داشته باشد. در هر دو طرف

نیز این اراده وجود دارد و انشاءالله با این توافق هسته‌ای که حاصل شد مشکلاتی که در این مسیر وجود داشت براشته خواهد شد. این

رابطه می‌تواند الگویی برای کل منطقه تلقی شود. ما نمی‌خواهیم که

در منطقه تنش جنگ و خونریزی ادامه داشته باشد. بلکه بر عکس ما دوست داریم ارتباطات فرهنگی و اجتماعی و اقتصادی و صلح و دوستی در منطقه جاری باشد. چرا که ما باید به ملت‌های خود قول آینده‌ای روشن‌تر و رفاه و بدهیم. انشاءالله تر کيه و ایران در مسیر رسیدن به این هدف تلاش بکنند. خیلی متشکرم